

Norgesskjell AS
Austadalsveien 258
7170 ÅFJORD

Saksbehandler, innvalgstelefon
Andreas Wæhre, 47 74168061

Rognsteinan - Uttalelse til søknad om lokalitet for dyrking av blåskjell - Norgesskjell AS - Ørland kommune

---

Statsforvalteren konkluderer med at det ikke er nødvendig med tillatelse etter forurensningsloven.

Statsforvalteren mener det må legges vekt på at det foreligger kunnskapsmangler knyttet til områdets betydning som beite- og rasteområde for ærfugl, når søknaden skal vurderes etter akvakulturloven.

Vi viser til søknad fra Norgesskjell AS, oversendt fra Trøndelag fylkeskommune til behandling 04.02.2021.

Lokalitet	Posisjon (i grader og desimalminutter)	Kartdatum
Rognsteinan	63° 53.942' N 09° 54.834' E	Euref89/WGS84

Statsforvalterens rolle

Statsforvalteren skal vurdere om vi på bakgrunn av søknaden kan gi en tillatelse etter forurensningsloven. Vurderingen etter forurensningsloven skal også omfatte vurdering opp mot vannforskriften §§ 4-6 og evt. § 12, og naturmangfoldloven §§ 8-12.

Statsforvalteren skal i tillegg gi en uttalelse til søknaden med tanke på hensynet til verneområder, biologisk mangfold, vilt, lakse- og innlandsfisk, i henhold til akvakulturloven §§ 15 og 16.

Dette brevet omfatter både en vurdering etter forurensningsloven og en uttalelse med hensyn til andre miljøinteresser.

Saksframstilling

Norgesskjell AS søker om nytt anlegg for produksjon av blåskjell. Det søkes om et areal på 40 dekar. Den omsøkte årlige produksjonen av blåskjell er på 100 tonn.

Planavklaring, kommunal behandling og merknader

I følge kommunens behandling av saken ligger den omsøkte lokaliteten i et område som er avsatt til NFFFA-3 område (natur-, friluftsliv-, fiske-, ferdsel-, og akvakulturområde) i kommuneplanens arealdel. I følge Ørland kommune er søknaden i tråd med kommuneplanens arealdel.

Det kom inn to uttalelser i forbindelse med offentlig ettersyn:

Hestneset Hytteeierlag og Hestneset Båtforening

- Viser til uttalelse i forbindelse med tidligere høring for midlertidig konsesjon for skjelloppdrett på Rognen utenfor Hestneset i 2017.
- Viser til tidligere observasjoner med en rekke flyteelementer som har slitt seg og drevet i land. Dette fører til miljøforurensning.
- Manglende vedlikehold av flyteelementer og førtøyninger. De ser at anlegget har endret karakter/ struktur siden etablering. De viser også til tidligere havari av anlegg.
- De er bekymret for den potensielle forurensningen etterlatte flyteelementer utgjør.
- De forutsetter at det finnes standarder og krav til dimensjonering for aktører innen skjelloppdrett.
- De ber om at konsesjon for permanent drift av skaloppdrett ikke innvilges ved Rognsteinan.

Knut Hellesvik

- Viser til kompromiss som kom i stand etter Fylkesmannen (nå Statsforvalteren) i sin merknad til arealplanen for Bjugn (nå Ørland) hadde krevd sone NFFF for det aktuelle området.
- Viser til at det hekker sjøfugler på «Rogna», som ligger øst for det omsøkte området.
- Langgrunt rundt Rogna, hvor ærfugler har et «naturlig» matfat heler året.
- Det samles et mindre antall ærfugler etter myteperioden på høsten, som oppholder seg i området.
- Viser til konflikten mellom ærfugl og beiting på blåskjellanlegg.
- Strømmålingene er tatt ca. 800 meter sør for anlegget inn mot Hellesvikbukta, og er derfor misvisende.
- Viser til tidligere drift ved anlegget og problemer på en slik strømsterk lokalitet.
- Viser til feilmerking av anlegget.
- Viser til skadefelling og tidligere skadefelling av ærfugl og søknad fra mai 2020 om skadefelling av 5 hanfugler.
- Viser til uttalelse fra Fylkesmannen av 01.09.2017 hvor det påpekes at man vil være restriktiv med å gi fellingstillatelse etter viltloven.
- Plassering av blåskjellanlegg på Lauvøyfjorden og spesielt ved Rognsteinen er å be om problemer.
- Mener løsninger er å plassere anlegget i et område som ikke er naturlig beiteområde og tilhold for hekking/samling etter myteperioden og områder dypere enn 20 meter.
- Viser til tidligere forurensning ved tidligere drift ved at flyteelementer sliter seg og driver på land sammen med taustumper.
- Utslipp av kloakk 150 meter utenfor anlegget.
- Konkluderer med at blåskjellanlegget ikke kan plasseres ved Rognsteinan som omsøkt.

Merete Knudsen og Torleif Lauritsen

- Som hytteeiere har de direkte utsyn til blåskjellanlegget, og representerer en betydelig visuell forurensning.
- De viser til observert flyteelement med tau fra anlegget som ligger i fjæra.

- Anlegget har båndlagt en yndet fiskeplass for fritidsfiskere.
- Anlegget er plassert i et område hvor det alltid er observert ærfugl.
- De ber om at anlegget ved Rognsteinan ikke innvilges.

1) Fosen Naturvernforening (20.01.2019):

Naturmangfold:

- Anlegget er lokalisert noen hundre meter utenfor den nasjonale laksefjorden Åfjorden.
- Det er registrert et område med havørn, alke og teist på sørsiden av Lauvøya.
- Observert mye ærfugl i området der anlegget ligger, som vil medføre arealbeslag og forstyrrelser som vil virke inn på fuglenes tilgang til viktige områder.
- Konflikt mellom fugl, da særlig ærfugl, kan oppstå da fugl kan begynne å beite på skjellene. Kommunen skal gjøre undersøkelser over forekomst av ærfugl i forkant og legge oppdrett til områder der det er naturlig lite ærfugl.
- Strømmålingen er fortsatt opp til 1 km unna selve plasseringen av anlegget ved Rognsteinan.

Friluftsliv:

- Anlegget vil påvirke landskapsopplevelsen, ferdsel på sjøen, forstyrrelser i naturen og viktige fiskeplasser.
- Det er flere kjente fiskeplasser for aktiv og passiv redskap ved Rognsteinan.
- Lokaliteten vil blokkere for allmennhetens utøvelse av friluftsliv og fiske.

Plastforurensning:

- Det uttrykkes en bekymring over plastforurensning i havet. Det stilles spørsmål til om skjelloppdrettsnæringen har kontroll og fokus på marin forsøpling.
- Plast må også representere et stort problem for skjellnæringen når fire av fem skjell har plastpartikler i seg. Det etterlyses en konkret plan for å nå målet om null plastutslipp fra denne næringen. En god start kan være å pålegge bruk av miljøvennlige materialer der vi vet det finnes.
- Forsøplingsproblematikk.

Biologisk avfall:

- Blåskjellanlegg genererer store mengder biologisk avfall. Vi mangler informasjon om hvordan Norgeskjell AS har tenkt å håndtere blåskjellavfallet som et slikt anlegg vil generere. Avfallet vil her bestå av kasserte skjell (knuste, skadde eller døde), tang og annet organisk materiale. Det må på plass en forsvarlig plan for dette.
- Norgeskjell AS er landets størst produsent med strategi på rundt 2000 tonn i året. Det blir da realistisk å regne med opptil 1333 tonn avfall i året hvis en legger det høyeste anslag til grunn. Det å dumpe 1333 tonn avfall i havet rammes uten tvil av forurensningslovens bestemmelser. Næringsavfall skal leveres godkjent mottak. Hvis avfallet tas med ut i sjøen vil det også rammes av forbudet mot dumping.
- I dette tilfellet er det i tillegg ved en nasjonal laksefjord. Det må i tillegg nevnes at økosystemet i og rundt Åfjorden er under press fra ca. 11 fiskeoppdrettsanlegg som også tilfører betydelige mengder næringssalter og organisk avfall.

Samla belastning

- Tettheten av alle akvakulturanlegg i det aktuelle området er nesten skremmende. Her må den samla belastningen på økosystemet jf. Nml § 10 komme inn. I tillegg bruker allmennheten området til rekreasjon og fiske – visuelle støyen er også betydelig i dette området.

Konklusjon

- FNF er skeptiske til at det planlegges lokaliteter som legges i en fjord med rikt fugleliv, ved viktig fiskeplasser, ved rekefelt, og i området for friluftsliv for allmennheten.
- Den samla belastningen jf. Naturmangfoldloven § 10 må slå inn, basert på hvor mange lokaliteter av oppdrett det finnes i området.
- Samlet belastning i havet når det gjelder plast er blitt for stor og noe må gjøres. Det må være et krav om nullutslipp av plast.

- En plan for en forsvarlig håndtering av biologisk avfall fra anlegga må også på plass før det kan åpnes for nye lokaliteter.

Søknaden ble behandlet av kommunen 15.12.2020. Ørland kommune skriver i sin behandling av saken at anlegget vil påvirke både utsikt, ferdsel og fiskemuligheter i noen grad, men administrasjonens vurdering er derimot at disse ulempene ikke er såpass betydelige at blåskjell-anlegget må vike for andre interesser i området. De mener likevel at det er kommet frem en del momenter i høringsuttalelsene som bør vurderes grundig av andre myndigheter før konsesjonen eventuelt fornyes.

Statsforvalterens kommentar til FNF og kommunal behandling:

Kommunal behandling

I kommunens arealdel er aktuelle området avsatt til flerbruksområde (NFFFA-3) i sjø hvor akvakultur er inkludert. Søknaden er dermed ikke i strid med planen, men i dette tilfellet har kommunen vurdert at andre bruksområder bør prioriteres fremfor akvakultur på grunn av tradisjonelt fiske, fugleliv og fare for økt forurensning mot nære strender. Statsforvalteren er av den oppfatning at kommunens vurdering skal legges vekt på ved endelig avgjørelse i saken.

Biologisk avfall

Søknaden gjelder etablering av anlegg til dyrking av blåskjell. Avfallsmengdene som nevnes i brevet oppstår i produksjonslokaler – ved sortering og pakking av blåskjell. Dette er ikke en del av søknaden. Under definisjon av dumping i forurensningsforskriften § 22-2 punkt e) *dumping omfatter ikke disponering av avfall eller annet materiale som er knyttet til eller skriver seg fra vanlig drift av skip, innretning eller fiskeri- og oppdrettsnæring, unntatt når avfallet eller materialet er fraktet bort fra avfallskilden med det formål å bringe det av veien*. Ut fra det, tolker vi det som at når bedriften fjerner eventuelle påvekstalger, tang o.l. organisk materiale (også evt. skadde/døde skjell) underveis på båten mens de høster blåskjell, så vil det være tillatt å slippe dette ut i sjøen. Dette defineres ikke som dumping, men som avfall fra *vanlig drift* av oppdrettsnæring. Men når man frakter blåskjell inn til land, rensker ved land, for deretter å kjøre dette ut i båt og dumpe på havet, så er dette dumping, og ikke tillatt i hht. § 22-4. Denne delen av produksjonen er ikke omfattet av søknaden og Statsforvalterens uttalelse.

Plastforurensning

I arbeidet med plastforurensning har Miljødirektoratet i 2016¹ kommet med en tiltaksvurdering mot marin forsøpling (7-punkt liste) og et notat «Overordnet vurdering av kilder og tiltak mot marin forsøpling» hvor det blant annet settes søkelys på avfall fra fiskeri- og oppdrettsnæringen som en stor kilde til marin forsøpling i Norge. I dette notatet har Miljødirektoratet gjort en overordnet kvalitativ vurdering av tiltakenes gjennomførbarhet, treffsikkerhet og effekt og ut i fra denne vurderingen rangert tiltakene i tre grupper. På samme måte som for fiskerirelatert avfall, mener Miljødirektoratet at innføring av produsentansvar er det beste og mest treffsikre virkemidlet for å redusere marin forsøpling som stammer fra oppdrettsnæringen og vurderer dermed disse to tiltakene blant høyest prioriterte tiltak i reduksjon av marin forsøpling.

I brev 8. mars 2017 ba Klima- og miljødepartementet Miljødirektoratet utarbeide forslag til en produsentansvarsordning for utrangert utstyr fra fiskeri- og oppdrettsnæringen, primært for utstyr som utgjør et kjent miljøproblem. Miljødirektoratet skulle levere sitt forslag til Klima- og miljødepartementet 1. oktober 2018, sammen med en redegjørelse for konsekvenser av forslaget.» Statsforvalteren kjenner ikke til hvor langt dette arbeidet har kommet.

---

¹ <http://www.miljodirektoratet.no/no/Nyheter/Nyheter/2016/Juni-2016/Slik-reduserer-vi-marin-forsopling/>

For å minske oppdrettsnæringens bidrag til marin forsøpling har søkerens bankgaranti for opprydding ved konkurs også en viktig rolle – den skal være sikkerhet for opprydding etter permanent opphør av drift.

Strømmåling

Statsforvalteren mener at plassering av strømmålingen vedlagt søknaden, ikke er fullt representativ for anlegget. Dette vurderes å ikke å ha avgjørende effekt med tanke på utfall av saksbehandlingen. Strømundersøkelser som kreves for søknader om blåskjell er i utgangspunktet ikke med bakgrunn i resipientvurderinger, men knyttet til vurdering av optimalisering av levekårene for blåskjellene. Det er derfor opp til søkeren å avgjøre om gjennomstrømming av vann er bra nok der anlegget er planlagt plassert.

Naturmangfold og samlet belastning

Se vurderingene lenger ned i brevet.

Statsforvalterens vurdering

Vannforekomsten og vannforskriften

Formålet med vannforskriften er å gi rammer for fastsettelse av miljømål som skal sikre en mest mulig helhetlig beskyttelse og bærekraftig bruk av vannforekomstene.

I følge vannforskriften § 4-6 skal tilstanden i overflatevann og grunnvann beskyttes mot forringelse, forbedres og gjenopprettes med sikte på at vannforekomstene skal ha minst god økologisk og god kjemisk tilstand.

Vannforskriften § 12 gir åpning for ny aktivitet eller nye inngrep som likevel i en liten grad kan påvirke tilstanden i resipienten negativt. Det kan tillates forringelse fra svært god til god økologisk tilstand forutsatt at visse vilkår er oppfylt.

Virksomheten det her søkes om tillatelse for er vurdert til ikke å komme innunder unntaksbestemmelsene i vannforskriften § 12. Lokaliteten ligger i vannforekomsten Lauvøyfjorden (nr. 0321030402-1-C). I følge databasen Vann-nett er vannforekomsten betegnet som kystvann. Den økologiske tilstanden er vurdert til å være god, men med udefinert kjemisk tilstand. Vi vurderer tiltaket til ikke å ha stor negativ påvirkning på vannforekomsten og vi forventer at målet om god økologisk tilstand i 2021 fortsatt blir ivaretatt om anlegget bygges.

Vurdering opp mot naturmangfoldloven

I følge naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. Nedenfor følger en vurdering av tiltaket og mulige effekter på biologisk mangfold i området.

§ 8 – kunnskapsgrunnlaget

Øst for anlegget ligger Åfjorden, som i databasen Naturbase er registrert som naturtypen sterke tidevannsstrømmer. Naturtypen er gitt viktig verdi, og kan bidra til et å skape et spesielt biologisk mangfold, som liker strømrike habitat. Dette er mest knyttet til områder med terskler og innsnevringar som øker vannhastigheten ved flo og fjære. Anlegget ligger utenfor denne registreringen, og vi mener tiltaket ikke vil få en negativ påvirkning på naturtypen.

Det er registrert flere arter i rundt øya Rogna. Blant annet krykkje, toppskarv, havørn, storspove, ærfugl, dvergmåke, fiskemåke, svartand, sjøorre, teist, lomvi og alke. Området er ikke registrert som viktig beite- eller rasteområde for sjøfugler, men høringsinnspill gir informasjon om at området er viktig for flere sjøfugler, blant annet ærfugl.

Det er stor usikkerhet knyttet til hvordan skjell dyrking påvirker miljøet. Miljødirektoratets rapport «Analyse av mulige miljøvirkninger av skjell dyrking»², fra 2001 fokuserer på mulige miljøeffekter knyttet til skjellnæringen, hovedsakelig med tanke på å identifisere eventuelle negative konsekvenser for fugl. Rapporten konkluderer med at de negative konsekvensene først og fremst vil være relatert til arealbeslag og forstyrrelser som kan hindre eller begrense fuglenes tilgang til viktige områder. Ifølge rapporten er det lite trolig at arealbeslag og forstyrrelser i tilknytting til blåskjellanlegg alene vil ha alvorlige konsekvenser for bestander av kystbundne fugler, men for å redusere mulighetene for negative virkninger bør man i størst mulig grad unngå å etablere dyrkingsanlegg innenfor viktige beiteområder for fugl. Samtidig påpekes det at det er viktig at anlegg ikke plasseres i nærheten av hekkeområdene til fuglearter som er sårbare overfor forstyrrelser.

Erfaring med blåskjellanlegg i andre områder viser at ærfugl vil trekke mot slike anlegg og vil utgjøre en skadegjører for skjelloppdrettet. Blåskjell er en attraktiv næring for ærfugl som kan beite ned store deler av produksjonen – en ærfugl spiser opp til 2 kg blåskjell i døgnet³. For å redusere omfanget av slike konflikter bør ikke anlegg etableres i områder som i utgangspunktet er viktige beiteområder for ærfugl. Skader og ulemper forårsaket av faunaen må etter Statsforvalterens vurdering påregnes ved drift av anlegget. Søkeren bør derfor selv iverksette tiltak for å forebygge viltskader.

NINA-rapporten 1199⁴ «Effekter av forstyrrelser på fugl og pattedyr fra akvakulturanlegg i sjø – en litteraturstudie» fra 2015 viser at kunnskapsnivået om effekter av oppdrettsnæringa (inkl. blåskjelloppdrett) på sjøfugl, pattedyr og marine naturtyper, rødlista habitat og arter er svært mangelfullt. Samtidig blir det i rapporten vist til at «*I en situasjon der flere sjøfuglarter har hatt en betydelig tilbakegang (Anker-Nilssen et. al. 2015, Fauchald et. al. 2015), vil det være ekstra viktig å sikre at de ikke utsettes for ytterligere belastninger, dersom dette kan unngås.*»

§ 9 – føre-var-prinsippet

Når det treffes en beslutning uten at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvilke virkninger den kan ha for naturmiljøet, skal det tas sikte på å unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet. I denne saken mener Statsforvalteren at det er usikkerhet om hvor viktig dette området er for blant annet ærfugl. Vi mener dette må tillegges vekt når det skal vurderes om det skal gis tillatelse etter akvakulturloven.

§ 10 – økosystemtilnærming og samlet belastning

Den nærmeste akvakulturlokaliteten (for dyrking av blåskjell) i området er lokalitet Straumen (omtrent 1,5 km unna), Lauvøya (omtrent 2 km unna), i tillegg til flere anlegg i Åfjorden som alle ligger over 2 km fra omsøkt anlegg.

² <http://pp.miljostatus.no/old/dirnat/attachment/1968/Utredning%202001-4%20Analyse%20av%20mulig%20milj%C3%B8virkninger%20av%20skjell dyrking.pdf>

³ <https://www.nina.no/archive/nina/PppBasePdf/rapport/2006/110.pdf>

⁴ <https://www.miljodirektoratet.no/publikasjoner/2016/april-2016/effekter-av-forstyrrelser-pa-fugl-og-pattedyr-fra-akvakulturanlegg-i-sjo/>

Aktiviteten skal ikke medføre utslipp av kjemikalier eller lignende, samtidig som det ikke kommer til å bli fôring ved lokaliteten. På grunn av at anlegget ikke er større, ser vi det slik at dette anlegget ikke i vesentlig grad, vil ha negativ effekt på den samlede belastningen i området.

§ 11 – kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver

Ingen ytterligere kommentar.

§ 12 – det skal tas utgangspunkt i miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder

Det skal tas utgangspunkt i driftsmetoder, teknikk og lokalisering som ut fra en tidligere, nåværende og framtidig bruk av naturmangfoldet og økonomiske forhold gis de beste samfunnsmessige resultatene.

Anlegget skal benytte best tilgjengelige teknikker så langt som råd, når dette ikke medfører urimelige kostnader.

Statsforvalterens konklusjon

Ut fra den informasjonen vi har mottatt, kan vi ikke se at utslipp fra anlegget vil medføre noen nevneverdige skader eller ulemper. Vi har derfor konkludert med at det ikke er nødvendig med tillatelse etter forurensningsloven § 11, jf. forurensningsloven § 8 tredje ledd.

Hvis det blir endringer i driften som kan få effekt på utslippene, eller det viser seg at utslippene blir større enn forutsatt, må det sendes melding til Statsforvalteren. Vi vil deretter avgjøre om det eventuelt blir nødvendig med en tillatelse etter forurensningsloven.

NINA-rapporten fra 2015 viser at kunnskapsnivået om effekter av oppdrettsnæringa på sjøfugl og pattedyr er svært mangelfullt og det er usikkert hvor viktig omsøkt område er for sjøfugl, blant annet ærfugl. Vi mener dette må tillegges vekt i vurderingen om det skal gis tillatelse etter akvakulturloven.

Med hilsen

Marit Lorvik (e.f.)
seksjonsleder
Seksjon forurensning

Andreas Wæhre
rådgiver
Seksjon forurensning

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Trøndelag fylkeskommune Fylkets hus, Postboks 2560 7735 STEINKJER